UCHWAŁA NR XXX/209/2013
RADY GMINY SZCZUTOWO
z dnia 17 czerwca 2013 roku

w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2013 – 2015.

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 15 Ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r., poz.594) oraz art.179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2011r. Nr 149 poz. 887 z późn. zm.)

uchwala się, co następuje:

§ 1

Uchwala się „Gminny Program Wspierania Rodziny" na lata 2013 – 2015 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Szczutowo.

§ 3

Uchwała wchodzi z życiem z dniem podjęcia.

RADA GMINY SZCZUTOWO

Przewodniczący Rady
Zbigniew Kopciński

Radca Prawny
mgr Zdzisław Kwiatkowski

Wa (P) 202

Rada Gminy Szczutowo
09-227, Szczutowo, ul. Lipowa 5 a
woj. mazowieckie
tel. 24 276-71-67

Załącznik do
Uchwały Nr XXX/209/2013
Rady Gminy Szczutowo
z dnia 17 czerwca 2013 r.

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY NA LATA 2013 - 2015

Wstęp

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która weszła w życie 1 stycznia 2012r. wprowadziła szereg wymogów formalno – prawnych, którym musi sprostać głównie samorząd terytorialny. Najważniejsze jednak, że wiążą się z tym również nadzieje co do poprawy jakości pracy z rodziną. Dotychczasowa praktyka była bowiem taka, że interwencje w rodzinach miały miejsce w sytuacjach kryzysowych, gdy zdarzyło się coś niepokojącego lub gdy pojawił się problem tak duży, że zagrażający bezpieczeństwu członków rodziny. Pojawiły się nawet opinie, że pracownicy pomocy społecznej byli w dużym stopniu zainteresowani umieszczenia dzieci w formach zastępczych, gdyż oszczędzało to ich czas i wysiłek, a tym samym umniejszało odpowiedzialność za losy dziecka z rodziny zdezorganizowanej, oddalało konieczność podejmowania z nią pracy socjalnej.
Rodzina jest pierwszym, najważniejszym środowiskiem w życiu dziecka, dlatego tak ważne jest zachowanie poprawnych relacji między jej członkami.
Podstawą do rozwiązywania problemów społecznych jest wsparcie rodziny w odbudowaniu prawidłowych relacji w rodzinie oraz we właściwym wypełnianiu ról społecznych jej członków. Wsparcie rodziny powinno być w miarę możliwości wczesne i mieć charakter profilaktyczny.

Dokonujące się w Polsce zmiany, oprócz pozytywnych skutków, powodują pogłębienie wielu negatywnych zjawisk, takich jak bezrobocie, spadek dochodów ludności, brak poczucia stabilizacji życiowej i zawodowej, brak poczucia bezpieczeństwa socjalnego, poczucie osamotnienia. Czynniki te bardzo często są przyczyną zepchnięcia osób i rodzin do systemu pomocy społecznej. Problemem wiodącym, powodującym obniżenie poziomu życia rodzin jest bezrobocie.
Negatywne zjawiska wynikające z trudności rynku pracy, braku stabilizacji warunków życia i ich drastycznego pogarszania się, poświęcania mniejszej ilości czasu dla rodziny z powodu konieczności ciągłego poszukiwania źródeł zarobkowania (często – wyjazdy poza granice kraju) powodują wielkie zagrożenia dla rodzin i są źródłem wielu kryzysów.

Trudności w znalezieniu pracy mają nie tylko osoby bez wykształcenia ale również osoby wykształcone, absolwenci studiów wyższych. Długotrwałe pozostawanie bez pracy oznacza dla rodziny nie tylko drastyczne obniżenie dochodów, ale pociąga za sobą cały szereg

dalszych problemów: poczucia krzywdy, frustracji a także izolacji społecznej, pogorszenie stanu zdrowia, narastającą agresję w życiu rodzinnym i społecznym oraz wzrost zjawisk społecznie niepożądanych takich jak: alkoholizm, narkomania, zażywanie środków psychoaktywnych i inne.

Zjawiska te często prowadzą do rozpadu rodziny a tym samym wzrostu liczby rodzin niepełnych, sierot społecznych czy też pogłębiającą bezradność rodzin w sprawach opiekuńczo – wychowawczych, przemoc w rodzinie. Rodziny te znajdują się w kręgu zainteresowania pomocy społecznej, otrzymując wsparcie w ośrodkach pomocy społecznej, ale ze względu na ograniczenia ustawowe liczba rodzin wymagających wsparcia jest znacznie większa, bowiem zgodnie z obowiązującymi przepisami nie kwalifikują się one do świadczeń z pomocy społecznej.

Pozostawienie rodzin bez fachowego wsparcia i różnorodnej pomocy specjalistycznej spowoduje wzrost zjawiska dalszej degradacji rodzin i skutkować będzie różnorodnymi konsekwencjami, którymi najbardziej zagrożone będą dzieci.

Priorytetem wspierania rodziny jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowania wartości i norm związanych z ich wychowaniem.

Rodzina, w pierwszej kolejności, powinna mieć możliwość samodzielnego zmierzania się ze swymi problemami, co pozwala zwiększyć jej szansę na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz stymuluje aktywność własną, wyzwala potencjał i pozwala na uczenie się nowych umiejętności.

Pomoc powinna w miarę możliwości doprowadzić do życiowego usamodzielnienia osób i rodzin poprzez przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych przy wykorzystaniu własnych zasobów i możliwości oraz zasobów środowiska. Osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej są obowiązane do współudziału w rozwiązywaniu ich trudnej sytuacji życiowej. Pomoc powinna być nakierowana na wsparcie dziecka w rodzinie i w środowisku lokalnym przy wykorzystaniu grup samopomocowych, organizacji pozarządowych i innych instytucji działających na rzecz rodziny i dziecka; wsparcie instytucjonalne w sytuacji, gdy osoba, jej otoczenie, rodzina, środowisko lokalne, staje przed problemami, których samodzielnie nie potrafi rozwiązać.

GMINA SZCZUTOWO

Gmina Szczutowo to gmina wiejska położona w centrum kraju na pograniczu województwa mazowieckiego i kujawsko-pomorskiego w powiecie sierpeckim. Gmina stanowi 13,2% powierzchni powiatu. Obejmuje 25 sołectw i 30 miejscowości. Jest to gmina o rzadko spotykanych naturalnych walorach, rekreacyjno- wypoczynkowych.
Dominującą funkcja gminy Szczutowo jest rolnictwo. Cały obszar rolniczego użytkowania przypada na indywidualne gospodarstwa rolne. Dominuje uprawa zbóż. W produkcji zwierzęcej największe znaczenie ma produkcja mleka i chów trzody chlewnej. Na terenie gminy funkcjonują 2 szkoły podstawowe (340 uczniów), 2 gimnazja (278 uczniów), hala sportowa i biblioteka publiczna.

STATYSTYKA MIESZKAŃCÓW WG WIEKU I PŁCI

Dane ewidencji ludności i meldunków na dzień 31.12.2012 r

Wiek	Mężczyzn	Kobiet	Ogółem
0 - 2	40	30	70
3	53	40	93
4 - 5	62	50	102
6	58	42	100
7	64	57	121
8 - 12	54	65	119
13 - 15	61	68	129
16 - 17	56	60	116
18	344	235	579
19 - 65	581	1000	1758
19 - 60	419	109	351
>65	112	145	257
>60	97	383	480
Ogółem	2001	2284	4285

Negatywnym zjawiskiem występującym od wielu lat na terenie naszego Powiatu jest stosunkowo wysokie bezrobocie. Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych na koniec 2012 roku w Powiatowym Urzędzie Pracy w Sierpcu wyniosła 4735 osoby, w tym 2442 kobiety. Począwszy od 2009r. liczba bezrobotnych ma tendencję rosnącą. Również i te wskaźniki są negatywne dla gminy. W odniesieniu do 31.12.2011 r. we wszystkich gminach powiatu sierpeckiego odnotowano wzrost liczby bezrobotnych, jednakże najwyższy wzrost wystąpił w mieście Sierpcu o 144 osoby (9,7%) i gminie Sierpc o 63 osoby (9,5%).

	2010				2011				2012			
Gmina Szczutowo	Ogółem	w tym kobiet	zpz* ogółem	w tym kobiet	Ogółem	w tym kobiet	zpz* ogółem	w tym kobiet	Ogółem	w tym kobiet	zpz* ogółem	w tym kobiet
	310	168	69	29	381	222	68	36	430	218	403	111

Zpz * - z prawem do zasiłku.

Podsumowując dane dotyczące bezrobocia rejestrowanego nasuwa się pesymistyczny wniosek, że wszystkie szczególnie negatywnie oddziałujące cechy tego zjawiska trwają już kilka lat, sytuacja w tej materii się nie poprawia, co oczywiście rzutuje bardzo na sytuację społeczeństwa w gminie. Bezrobocie, szczególnie długotrwałe pozostawanie bez pracy, związane jest z obniżeniem standardu materialnego życia nie tylko samego bezrobotnego, ale i całej jego rodziny. To z kolei może powodować rozprzestrzenianie się rozmaitych patologii społecznych i rozpad rodzin. Nawet krótkotrwały okres bezrobocia nie pozostaje bez wpływu na kondycję psychiczną osób dotkniętych tym problemem. Długotrwałe bezrobocie wiąże się nierzadko z nieprawidłowym wypełnianiem funkcji opiekuńczo – wychowawczych przez rodziców (m. in. niewłaściwe odżywianie dzieci, brak przyborów szkolnych, brak możliwości wypoczynku w dniach wolnych od nauki, zaniedbania higieniczne itp.), alkoholizmem, przestępczością, bezdomnością czy przemocą.

Diagnozując środowiska rodzinne zagrożone dysfunkcją w różnych sferach życia, nie można zapomnieć o osobach korzystających z pomocy oferowanej przez ośrodki pomocy społecznej. Trzeba mieć jednak świadomość, iż dane statystyczne nie są w stanie przedstawić rzeczywistych problemów osób, które często żyją na krawędzi ubóstwa lub też nie korzystają ze wsparcia ośrodka pomocy społecznej z uwagi na dochód nieznacznie przekraczający kryterium dochodowe uprawniające do otrzymania pomocy.

Wszystkie dzieci umieszczone w placówkach opiekuńczo – wychowawczych z naszego terenu pochodzą z rodzin żyjących w ubóstwie. W związku, z tym ubóstwo należy uznać za przyczynę współtowarzyszącą większości problemów rodziny, powodujących jej opuszczenie przez dziecko. Łańcuchowo zjawisko to wiąże się z takimi problemami jak: długotrwałe bezrobocie, szczególnie obojga rodziców, choroba alkoholowa lub pijaństwo rodziców, zły stan zdrowia, nowy problem – „porzucenie" dzieci przez rodziców wyjeżdżających do pracy za granicę, przemoc dezorganizacja życia rodzinnego, niewydolność w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej pojawiają się dopiero, gdy dziecko rozpoczyna naukę w szkole. Wtedy jednak najczęściej zachodzi już konieczność odizolowania dziecka od rodziny. Charakterystyczne też jest, że dzieci z rodzin zagrożonych dysfunkcjami na ogół nie są objęte wychowaniem przedszkolnym. W tej sytuacji problemy rodziny, narastające od dawna, nie są zauważane na czas, a rodzina nie otrzymuje skutecznej pomocy.

Dane statystyczne z Komendy Powiatowej Policji w Sierpcu wskazują na występowanie w rodzinach gminy sytuacji kryzysowych związanych ze stosowaniem przemocy.

LICZBA INTERWENCJI DOMOWYCH KPP w SIERPCU W LATACH 2011 – 2012

	2011	2012
Ogółem przeprowadzonych interwencji domowych	73	82
W tym dotyczących przemocy w rodzinie (liczba Niebieskich Kart)	9	6
Ogółem pokrzywdzonych,	15	11
W tym: - kobiet	9	6
- mężczyzn	1	0
- dzieci	5	5
Ogółem nietrzeźwych sprawców przemocy	7	6

Z danych KPP wiadome jest, że zmniejsza się liczba interwencji Policji, podczas których wszczyna się procedurę „Niebieskiej Karty". Zmniejsza się również liczba osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy domowej. Jednakże ilość przeprowadzonych przez Policję interwencji domowych utrzymuje się na wysokim poziomie. Może to stanowić bezpośrednie zagrożenie zdrowia lub życia dzieci przebywających w rodzinach dotkniętych przemocą. W takiej sytuacji, zgodnie z obowiązującymi przepisami, pracownik socjalny wykonujący obowiązki służbowe ma prawo zabrać dziecko z rodziny i umieścić je w innej, niezamieszkującej wspólnie osoby najbliższej w rozumieniu art. 115 § 11 Kodeksu karnego, w rodzinie zastępczej lub w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Decyzję w tej sprawie pracownik socjalny podejmuje wspólnie z funkcjonariuszem policji, lekarzem lub ratownikiem medycznym, lub pielęgniarką. Od czasu wejścia w życie tej nowelizacji ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, tj. od połowy 2010 r. na terenie gminy nie odnotowano takiej interwencji.

Powyższe dane statystyczne kreślą niezbyt dobrą sytuację społeczno – gospodarczą w gminie – trudno uzyskiwalne i stosunkowe niskie dochody ludzi powodują wiele problemów życiowych i wpływają negatywnie na jakość życia mieszkańców. Brak konkretnych możliwości rozwojowych (brak zakładów przemysłowych, atrakcyjnych miejsc pracy dla młodych ludzi, którzy wyjechali zdobyć wykształcenie w większych miastach, itp.) powoduje, że sytuacja na przykład na rynku pracy, na polu pomocy społecznej, od wielu lat pozostaje bez zmian. Wszystko to sprzyja istnieniu grupy osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, nie radzących sobie w życiu, notorycznie korzystających z systemu wsparcia socjalnego. Niestety, mimowolnymi ofiarami tej sytuacji są dzieci – wychowujące się w rodzinach niewydolnych, z których są z czasem zabierane i umieszczane w pieczy zastępczej. Niezmieniająca się skala problemów społecznych pozwala wysnuć wniosek, że dotychczasowe metody pracy służb socjalnych nie poprawiają sytuacji. Tym bardziej wszystkie szczeble samorządu, jednostki powiatowe i gminne powinny wykorzystać szanse i nowe narzędzia, jakie daje ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Wymienione zagrożenia, jakie napotykają rodziny prowadzić mogą do wykluczenia społecznego. W celu ograniczenia ilości rodzin dotkniętych marginalizacją społeczną ustawodawca nałożył na gminy obowiązek opracowania i realizowania niniejszego programu.

ISTOTNE ZAŁOŻENIA GMINNEGO PROGRAMU OPIEKI NAD DZIECKIEM I RODZINĄ

1. Zapobieganie uzależnieniom, udzielanie pomocy osobom współuzależnionym.
2. Zapobieganie niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży.
3. Zapobieganie i przezwyciężanie niepowodzeniom szkolnym.
4. Zapobieganie niedożywieniu i zabezpieczenie podstawowych potrzeb materialnych rodziny.
5. Aktywizowanie rodzin w celu własnego rozwoju.

NAJWAŻNIEJSZE PRIORYTETY W REALIZACJI PROGRAMU

1. Poprawa jakości życia w rodzinach zagrożonych ubóstwem i niedostosowaniem społecznym oraz rodzinom z innymi problemami. Zapewnienie równego i sprawiedliwego dostępu do pomocy socjalnej, oświatowej i kulturalnej.
2. Ochrona dzieci i młodzieży przed zaniedbaniem, przemocą, uzależnieniami, porzuceniem, wykolejeniem oraz przestępczością.
3. Wzmacnianie i wyszukiwanie odpowiednich zasobów tkwiących w rodzinach i dzieciach.
4. Pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów, wspieranie rodziców w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pomaganie osobom samotnie wychowującym dzieci.

SPOSOBY REALIZACJI PROGRAMU

I. Praca z rodziną.

1. Rozbudowa systemu chroniącego rodzinę przed utratą bezpieczeństwa socjalnego:
   -wsparcie rodzin z problemami uzależnień i przemocy,
   -wsparcie rodzin z problemami opiekuńczo-wychowawczymi i niezaradnych życiowo,
   -zintegrowane działania wspierające rodziny z osobami niepełnosprawnymi, starszą czy samotną oraz wsparcie rodzin z osobą długotrwale bezrobotną, rodzin zagrożonych ubóstwem.

Działania zapewniające realizację zadań:

-wzmocnienie współpracy pomiędzy GOPS, GKRPA, Zespołem Interdyscyplinarnym, Policją, szkołami, Kościołami i organizacjami działającymi na terenie naszej gminy,
-współpraca w organizowaniu grup wsparcia oraz zapewnienie poradnictwa specjalistycznego (psycholog, pracownik socjalny, pedagog, terapeuta uzależnień i współuzależnień itp.),
-wprowadzenie asystenta rodzinnego,
-pomoc dla rodzin nie objętych programami rządowymi w zakresie przygotowania wyprawki szkolnej,

-możliwość dofinansowania wypoczynku letniego dla dzieci i młodzieży z grup ryzyka,
-tworzenie funduszu stypendialnego dla dzieci uzdolnionych z rodzin mających trudną sytuację materialną,

2. Wspieranie akcji promujących opiekę zastępczą nad dzieckiem, a w szczególności spokrewnioną opiekę zastępczą.

II. Praca z dziećmi i młodzieżą.

Polegająca głównie na:

1. Organizacji festynów, zawodów sportowych promujących zdrowy styl życia, kółek zainteresowań, wykorzystaniu bazy kulturalno-rekreacyjnej znajdującej się na terenie gminy.
2. Udostępnieniu pomocy specjalistycznej dla dzieci z terenu gminy np. psycholog, logopeda, pedagog oraz innych instytucji działających na terenie powiatu.
3. Zwiększeniu liczby programów profilaktycznych dla dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych (np. rodziców, opiekunów świetlic, sprzedawców alkoholu) o tematyce uzależnień i przemocy.
4. Podnoszeniu kwalifikacji osób pracujących z rodziną i dzieckiem w zakresie pomagania i reagowania w sytuacjach kryzysowych.

III. Edukacja społeczna.

1. Organizowanie spotkań, szkoleń, konferencji, udział w kampaniach edukacyjnych o charakterze szerzącym programy:
   -profilaktyki uzależnień od alkoholu, tytoniu środków psychoaktywnych, cyberprzestrzeni, mediów i zagrożeń jakie oni niosą,
   -przemocy względem zarówno współdomowników, jak i przemocy szerzącej się w szkołach lub względem osób niepełnosprawnych, starszych czy niezaradnych życiowo,
   Propagujące zachowanie zasad bezpieczeństwa w szczególności w ruchu ulicznym, w domach, w czasie zabawy, na wakacjach w kontaktach z innymi ludźmi w szczególności z osobami nieznanymi oraz programy promujące bezpieczeństwo dzieci na wsiach, a zwłaszcza podczas pracy w gospodarstwie.
2. Integracja społeczna osób niepełnosprawnych oraz osób starszych.

IV. Realizatorzy programu.

Zadania zaplanowane w powyższym programie w głównej mierze realizowane będą przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Szczutowie, we współudziale z:
-Gminna Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Szczutowie,
-Zespołem Interdyscyplinarnym,
-Szkołami Podstawowymi i Gimnazjum z terenu naszej gminy oraz PCPR w Sierpcu, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Sierpcu, Komendą Powiatową Policji w Sierpcu, Prokuraturą Rejonową w Sierpcu, Sądem Rejonowym w Sierpcu, placówkami służby zdrowia, organizacjami pozarządowymi, kościołami.

Monitoring i ewaluacja Programu

W ramach ewaluacji projektu prowadzony będzie monitoring. Głównymi obszarami monitorowania programu będą wyznaczone działania.

Monitoring realizacji programu umożliwi:

- rozpoznanie ilościowe rodzin wymagających pomocy;
- ocenę stopnia zadowolenia członków rodzin z oferowanej pomocy.

Harmonogram i plan realizacji działań

Budowa systemu pomocowego i wzmocnienie rodziny wymagającej pomocy

- umożliwienie dziecku wychowania się w rodzinie biologicznej;
- zapewnienie dziecku w sytuacjach kryzysowych opieki w rodzinach zastępczych lub placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- aktywizacja rodziców w celu przywrócenia zdolności (lub nabycia zdolności)pełnienia funkcji opiekuńczo – wychowawczych;
- wzmacnianie funkcji opiekuńczo – wychowawczych rodzin.

Zakończenie

Opieka nad dzieckiem i rodziną jest jednym z kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki oraz rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej wymaga skoordynowanego działania różnych instytucji zajmujących się rodziną i dzieckiem. Gminny Program Wspierania Rodziny wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Opracowany Program pozwoli na ubieganie się o dodatkowe środki finansowe i wskaże czy kierunki podjętych działań były właściwe.

Program ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb oraz posiadanych możliwości. W lokalnym systemie działań w obszarze rozwiązywania problemów społecznych wszystkie podmioty są ważne i należy brać ich opinię pod uwagę. Tak rozumiana współpraca zapewni pełne i kompleksowe działanie na rzecz wsparcia dziecka i rodziny.

Przewodniczący Rady
Zbigniew Kapciński